

Universitätsbibliothek Paderborn

**Nuclevs Coppensteinivs Conceptvvm Prædicabilivm In
Dominicas Festaqve omnia per Annum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1624

Feria VI. Post Dominicam II. Quadragesimæ. Homo erat paterfamilias, qui plantauit vineam, & sepem circumdedit ei. Matt. 21.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51556](#)

nerales Apostolorum Vicariis: Astra stellæ. Gregorio in Reg. Ecclesiæ facies. Basilio, Lampadius Psaltæ. 44. Constitues eos Principes super omnem terram. Malachia, Non est nostrum iudicare Deos. Et Psal. 91. Ego dixi, Dñe estis, & filii excelsi omnes.

4. Officia.

Estis velut Semidij: peccata remittitis: clauditis abyssos, dæmones fugatis; mortuos Deo fuscitatis. 3. Estis Satrapæ, Gen. 41. qui omnem mundi Aegyptum gubernatis sub Deo. Estis 2. Reg. 10. custodes, & economi Salomonis, quibus sua comisit omnia. 5. Estis limpidifontes Helim, Exod. 15. quidulces doctrinæ aquas funditis, quibus deserta rigatis, ut fructificant. 6. Estis tribulum Principes, Num. 1. quibus incumbit, præcepta & monita populo denunciare. 7. Estis portæ templi. Ezech. 48. per quos innumeris intrant Ecclesiæ. 8. Estis Pharisæi, id est, segregati à plebe, & sedentes super cathedram Moysis.

5. Pericula.

II. Verum tamen potestati ac dignitati par est periculum vobis, & gregi, ni vigilietis. 1. Nam vt 1. Mach. 6. Eleazarus elephantem subiit suffodiendum, ratus se molom eius veleuadere, vel sustinere ruentis posse; sed oppressus occidit. Ita multi sub pondere Episcopali fatiscant.

2. Feriunt summos fulmina montes, ut canit Horat. Ita Præsules sèpe causant peccata populi, & à feriente Deo lunt.

3. Testis Heli, 1. Reg. 4. qui è sella lapsus ceruicem fregit, conniuens filii plus aequo.

Ergo attendant.

Pericles, ait Plut. in Polit. quoties senatum Athe, erat initurus, sibi dicebat ipse: Attende tibi, Pericles: Graci sunt quos regis, liberi sunt; Atheniensis sunt, id est. Seditiosi: ingrati in Principes, quos demum in exilium proiiciunt, vel enecant. Ut Socratem, phocionem, Aristidem, &c. Quare Attende tibi, Episcope: Animæ sunt, quas regis; Christianæ sunt; sanguine Salvatoris redemptæ

sunt. Estote igitur, ut quatuor illa anima-
lia, Ezech. 8. oculis plena intus & foris.

Non sitis, qui dicunt, & non faciunt. Qui Doceant, ipsi nec ieunant, nec eleemosynas dant, faciunt, nec colunt modestiam, obedientiam erga Cathedram primam, &c. S. Gregorius fuggillat eos, qui ex Episcopiis faciunt quasi aulas regum: Volunt vocari Rabbi, & nec docent, nec faciunt. Væ autem terre, cuius princeps puer est. O Galli pro Patria, tuis nati sunt tibi filii pueri Episcopi. Ps. 44. Pro Dionysius, Martinis, Marcellis, Hilarionibus, Remigiis, &c. quos iam passim habes?

FERIA IV. POST DOMINICAM

II. quadragesimæ.

Vide in F.S. Iacobi.

FERIA V. POST DOMINICAM

II. quadragesimæ.

Vide in Dominica I. Post Trinitatem.

FERIA VI. POST DOMINI-
cam II. Quadragesimæ.

Homo erat pater familiæ, qui planta-
uit vineam, & sepem circum-
dedit ei. Matt. 21.

I. Vito Naborum, 2. Reg. 21. vinea erat hære-
ditaria: Achab Rex impius eam appetit: Iezabel iustū peragit reum; ut lapidetur,
traditque marito vineam. Ita Iesum Synagoga in crucem agit; ut Satan posside-
ret Ecclesiæ. At nequicquam.

Nos super iis

I. Quod homo sit arbor.

II. De vinea quid sit.

III. Decultura, & partibus vineæ.

IV. Devinitoribus.

PARS I.

Quod homo sit arbor.

I. C Yri, Persarum Regis, deliciae fru-
ctus erant, quos ex arboribus à se-
con-

consitis carpebat , teste Xenophonte. Ita Christo volupe, ex plantatis in Baptismo animabus fructum ferre. 1. Ioann. 15. Ego posui vos, ut eatis, & fructum afferatis. 2. Nos rigauit is sanguine: influxus dedit gratiae: fructus expectabat pœnitentia. Luc. 3. Facite dignos.

1. Enim vero Psalm 1. Estis tanquam lignum quod platum secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo , & folium eius non defluet. 2. Ita fuit, quod, Genes. 2. produxit Dominus Deus de humo omne lignum pulchrum visu, & ad descendunt suam. 3. Item & voluit Deus : De omniliquo paradisi comedes. Efferri fructus, & vesci eos, comedique volebat.

II. O dit steriles, Luc. 3. Omnis arbor, quae non facit fructum bonum, excidetur, & in igne mittetur q.d. Non finam, non patiar meū agrum Ecclesiæ sterilibus plantis occupari: peccatores erunt pabulum gehennæ, mors depascet eos. Psal. 48.

Ita Luc. 18. Pater familias, querens fructum insculnea, no invenit dixit ad cultorem vineæ. Ecce anni tres sunt, ex quo venio querens fructus in sculnea hac, & non inueni: succide ergo illam. Ut quid enim terram occupat? Væ! Mors peccatorum pessima; qui nec 30. annis fructus edunt quicquam.

Qui similes arbori Nabuchodonoso- ræ: Daniel. 4. Videbam, & ecce arbor in me- dio terra, & altitudo eius nimia folia eius pulcherrima: & fructus eius nimius: & esca vniuersorum in ea: Subter eam habitabant animalia & bestie: & in ramis eius conuersabantur volucres cœli: & ex ea vescebatur omnis caro. Quid hac duxeris arbore speciosius, aut fructuosius? At bestiarum erat, & bestialis idcirco vox de cœlo accidit; Succidite arborem, præciditer amoseius: excutite folia, & dispergite fructus eius: Fructus amat Deus spiritales, non bestiales.

Libanus mons est cedris præstantissi- mis consitus; at sterilibus : Huic Soly-

mam confert Dominus. Ideo sic ei de- nunciat per Ezechielem cap. 17. Aquila grandis magnarum alarum, plena plumis, & varietate (id est, Nabuchodonosor:) venit ad Libanum, Ierosolymam: & tulit medullam Cedri, summum atem frondium eius assum- fit, & transportauit eam interram Chanaam. id est. Solyma transmigrabitur in Baby- lonem captiva: quia infugifera. Ita ani- mabus eueniet omnibus inertiis: au- feretur a vobis regnum, & dabitur genti faci- enti fructus eius.

PARS II.

Devinea quid sit.

I. Sanctus Athan. lib. Alleg. quest. 84. ait: Vi- nea, mundus est: turris, fides: Vini- tores, Iudæi: serui, prophetæ. 2. S. Isid. ait: Vinea est Ierusalem: torcular, tem- plum: turris, altare: seps, lex: filius, Mes- fias. 3. Vinea esse potest religio: vinitores, religiosi: fructus sunt orationes, mortifi- cationes &c. torcular, conscientia: turris, iustitia.

4. Anima est vinea: rigata gratia: ful- ta crucis palo: septa Angelis, quibus man- davit de te. Psal. 90. torcular, charitas: tur- ris, fides: 1. Ioann. 4. Hec est enim, quæ vincit mundum fides nostra. Turris spe assurgens in cœlum: fenestrata virtutibus. Serui, in- spirationes, exhortationes, &c. Fructus sunt opera pietatis, charitatis, &c.

5. Vinea est & heresis: Sed diaboli, 5. Heresis. cincta erroribus, mendaciis, blasphemis, torcular, conscientia, turris, superbia: vi- nitores Luth. Calu. Apostatae, fructus, de- molitio altarium, &c. Deut. 12. Viaeorum via sellis, & botri amarissimi, vinum eorum fel draconum, & venenum insanabile.

II. Vinea est Ecclesia. Isa. 5. Vinea Do- 6. Ecclesia. min exercitum domus Israël est, & vir Iuda germe eius delectabile. Hæc plantata cœpit in Angelis. Quia & hi fidem initio ha- buere, congregati sub uno Capite Chri- sto

sto Iesu. At proprie cœpit ab Ada, & Abel, qui primi Deum coluerunt. Sed Psa. 88. ipse fundavit eam altissimus. Hanc vineā Nabothi, 3. Reg. 21. Satan appetere cœpit initio, neque dum desistit: adusq; necem quoq; Christi. Qui vt Noe, Gen. 9. ex hac vinea inebriatus amore fuit, nudatus, illusus, &c. Psal. 21. Omnes videntes me deriserunt me: & factus sum opprobrium hominum, & abiectio plebis.

P A R S III.

De cultura & partibus vineæ.

- I.** Hac trium est propaginum vinea. Gen. 40. Videbam coram me vitim, in quatuor propagines, crescere paulatim in gemmas, & post flores vias maturæ cere. Tres ex sunt Angelis: animæ purgatoriæ homines. 1. Eius pars sunt Angelis, & nubes, & ventus, & facta est pluvia grandis. Demum Baptismo rigari cœpta: & fonte crucis Adeo q; Ps. 43: fluminis impetus latificat civitatem Dei Ecclesiam.
2. Caloris egit chari- istis, Gen. 19. Pentapolim exusit, Samaria triennio extuauit, 3. Reg. 18. Ara Eliæ cum victimâ & aqua absurta est, 3. Reg. 18. Deniq; Dominus, Matth. 13. Ego veni ignem mittere, & quid volo, nisi ut ardeat.
3. Putatio- ne punitive. III. Addit & pluit as Deus, putat, patinat. Enputationes: Exod. 12. Per exterminatorem occidit primogenitos Aegypti. 4. Reg. 18. castra Assyriorum nocte vna cœdit. Circumcisionem instituit.
4. Trans- plantatio ne subinde. IV. Eandem & transplantauit. 1. Ex paradiſo in serticos humum, Gen. 4. 2. Cum Abraha de Ur in Chanaan. 3. Cum Ioseph in Aegyptum. 4. Cum Moysè Ps. 79. Vineam de Aegypto translatis in deserta. 6. Hinc per Caleb, & Iosue in terram promissam. 7. Hinc in Babylonem. 8. Deniq; per Christum in cœlos.

V. Quin & sepe spissa sepst eam custodia Angelorum. Nam Cherubini custodiunt paradisum: motores cœlorum. Angeli sunt: Ecclesiæ, singulisq; mortaliū præsunt Angeli, Psal. 90. Angelis suis mandauit de te, vt custodiant te in omnibus viis tuis: Isa. 62. Super muros tuos Ierusalem constitui custodes: tota die, & tota nocte non tacebunt.

VI. Quin imo, Ps. 124. Dominus in circuitu populi sui. Et Ps. 126. Nisi Dominus custodierit ciuitatem, frustra vigilat qui custodit eam. 3. Sunt item eius septa preces Sanctorum. Ita 2.

Mach. 15. vidit Iudas Ieremiam & Oniam Pontif. orare pro populo. 4. Sunt & sepes Doctorum scientia, quæ vulpes arcet ha- reticas. Item Concilia. His profligate sunt hæreses omnes Ariana, Nestorianæ, &c. & mores castigati.

VII. Turris in vinea Autoritas est Pontificis: Aut potestas Sacerdotum ad trans- substantiadum. Quia quid sublimius? pontificis. Angelos transcendit. Aut potestas Iurisdictionis. Rectius, Scriptura est turris fortissima. Cant. 4. Mille clypei pendent ex ea, & omnis armatura fortium. Inde & seruator armaturam, obiecitq; tentator. Matt. 4.

VIII. Torcular quid? An martyria? An penitentia manans lacrymis? An Crux Christi exudans Sanguinem? Sic ipse: Thr. 1. Torcular calcans solus. Ab omnibus vndique prouisum vineæ est. Isa. 5. Quid debui ultra facere vineæ mee, & non feci?

P A R S IV.

De vinitoribus.

- I.** Hierant Sacerdotes, Letitiae, Scribe: suntque etiamnum.
- Servi ad hos missi sunt Prophetæ tempore Iudicum, Regum, & captiuitatis. At eos oderunt, occiderunt: serra Isaiam: lapidibus Amos: Michæam carcere & alapis afflixerunt. Jeremiam in puteum demerserunt. Baptistam decollarunt: Dominum vineæ crucifixerunt; Martyres

res quot fecerunt? Væ talium persecutoribus: Iti fructus à nobis repetunt patientia, fidei &c.

Ni demus: regnum dabitur genti facienti fructum eius. 1. Abstulit ab Asia fidem, quam ibi S. Ioannes plantarat: ab Africa, Anglia, &c. 2. Et Sauli datum erat digno regnum: indigno aufertur. Ierooboamo tribus dederat decem: at vitæ effectum improbae deturbavit regno. 3. Sodomæ terra erat sicut paradiſus, Gen. 17. At de cœlo valatur peccatrix. 4. Decem populos eiecit: & instituit Israelitas, Psalm. 104. Dedit illis regiones gentium; & labores populorum possederunt. Vinea igitur dignos fructus efferamus.

SABBATO POST DOMINI- cam II. Quadragesimæ.

*Homo quidam habuit duos filios: & di-
xit adolescentior ex illis Patri: Pater, da
mihi portionem substantie, que
me contingit. Luc. 15.*

A Brahæ, Gen. 29. Duo erant filii, Isaac & Iacob: Isaac item, Iacob, & Esau: nimium quam dissimiles moribus, vita & benedictione. Tales & hi duo.

Quorum occasione nos

- I. De prodiga voluptate.
- II. De filio prodigo.
- III. De Luxuria, & dispensatione.
- IV. Deregione longinqua.

P A R S I.

De prodiga voluptate.

I. Archytas Tarentinus, ait Cic. in Cat. Maiore, dicebat: Nullam capitaliorem pestem, quam corporis voluptatem hominibus natura datam esse: quainfectis ciubus, de salute diffidas.

2. Hinc Dionysius Sophista monebat: Mel ne plena manu comedas. Parce

sumta, mel est: at fel est hausta voluptas. Euertit, quas inquinat, Res publicas.

3. Ionathas, i. Reg. 19. queritur: Gustans gustavi in summitate virga, quæ erat in manu mea, paululum mellis: & ecce ego morior. Fingura hæc est voluptatis veritæ, ideoque mortiferae.

II. E vero aut nascitur, aut pascitur *Itemq;* ex prodigalitate: Quo hæc quoque pe-
timentior existit. 1. Ethnici Asotos & pro-
digos patrio inferri tumulo verabant; *infamia.*
quod hæreditatem eius decoxiſſent. 2.
Romani, teste Alex. ab Alex. l. 2. c. 24. gnat-
tones in theatrum productos iudibrio
propinabant.

3. Solon, ait Laertius: Legem tulit: *Proscripta
ruricoru& sociorū duarū ruris, æt. μεταβ. id est:
suam substantiam abliguriens in honorus esto.*

4. Id Phoco euenit Phocionis filio dege-
neri, ab Atheniensibus infami reddito
per gulam.

5. Julius Paulus lib. 3. l. 12. Tabul. hoc ci-
tat Romanorum Prætorianum edictum:
*Quandotibi bona paterna habita, nequitia tua
disperdis, liberosque tuos adegestatem perducis,
ob eam rem tibi eare, commercioque interdico.*
Item Leg. 22. xii. Tabular: *Prodigo bonis in-
terditum esto.*

6. Areopagitæ Athenienses volupta- *Capitalis
rios prodigos, velut perduellionis reos, est.
peragebant, mortis addicebant. De hoc
refert Athenæus lib. 4. Var. Democritum
ab ijs condemnatum exhausti patrimo-
ni juisse: at causam dicentem, philoso-
phiæ, non voluptati se id impendisse, con-
tinuo absolutum juisse.*

III. Deus quoque auersatur prodiga- *Exosaque
litatem. 1. Nam Ioh. 6. cum insignitam Deo.
ostendisset liberalitatem 5. panibus & 2.
piscibus satiando 5000. hominum: par-
simoniæ continuo docuit subitciens;
Colligate, que superauerunt fragmenta. 2. Ita
Exod. 16. Liberalissime manna deplue-
bat: at plus, quam in diem sat esset, colli-*

iiii. gi no-